

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

KEMAL KARANFİL BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2016/54582)

Karar Tarihi: 23/6/2020

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Muammer TOPAL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Mahmut ALTIN
Başvurucu : Kemal KARANFİL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza soruşturması kapsamında mal varlığı hakkında verilen elkoyma tedbiri nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/11/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Türkiye 15 Temmuz 2016 gecesi silahlı bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış ve Bakanlar Kurulu tarafından 21/7/2016 tarihinden itibaren ülke genelinde doksan gün süreyle olağanüstü hâl (OHAL) ilan edilmesine karar verilmiştir. Birçok kez uzatılan OHAL 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Darbe teşebbüsüne ilişkin süreç, OHAL ilanı, OHAL döneminin gerektirdiği tedbirlere ilişkin detaylı açıklamalar Anayasa Mahkemesinin *Aydın Yavuz ve diğ.leri* ([GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-20, 47-66) kararında yer almaktadır.

10. Başvurucu, hâkim olarak görev yapmakta iken darbe teşebbüsü sonrasında anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarını işlediği şüphesiyle Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığınca (Savcılık) 17/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır. Zonguldak Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) 20/7/2016 tarihinde başvurunun anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan tutuklanmasına karar vermiştir.

11. Savcılık 28/7/2016 tarihinde, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından haklarında soruşturma yürütülen başvuru dâhil bazı şüphelilerin mal varlığı hakkında elkoyma tedbiri uygulanmasını talep etmiştir.

12. Hâkimlik 28/7/2016 tarihinde talebi kabul ederek diğer şüphelilerle birlikte başvurunun tüm bankalardaki hesaplarına, tapuda kayıtlı tüm gayrimenkullerine ve aracına el konulmasına karar vermiştir. Kararda 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. maddesi ile 27/7/2016 tarihli ve 29783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ı) bendi dayanak olarak gösterilmiştir.

13. Kararın gerekçesinde, şüphelilerin Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) kapsamında fikir ve eylem birliği içinde hareket ettiklerine ve soruşturma konusu suçların işlendiğine dair kuvvetli şüphenin bulunduğu işaret edilmiştir. Şüphelilerin elkoyma tedbirine konu mal varlıklarını örgüt faaliyetleri kapsamında edindikleri ve söz konusu mal varlıklarını muvazaalı olarak başkalarına devredeceklerine veya yurt dışına çıkaracaklarına ilişkin ciddi deliller olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda telafisi imkânsız zararların engellenmesi amacıyla elkoyma tedbirine karar verildiği belirtilmiştir.

14. Başvurucu 25/8/2016 tarihli ve 29812 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulunun 24/8/2016 tarihli ve 2016/426 sayılı kararı ile meslekten ihraç edilmiştir. Bu karar 29/11/2016 tarihinde kesinleşmiştir.

15. Başvurucu 1/10/2016 tarihinde elkoyma kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde; elkoyma tedbirine konu mal varlıklarının suçtan elde edildiğine dair somut delil olmadığı, gerekli araştırma yapılmadan tedbir kararı verildiği ve tedbirin hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek elkoyma tedbirinin kaldırılması talep edilmiştir.

16. Başvurucunun itirazını inceleyen Bartın Sulh Ceza Hâkimliği 21/10/2016 tarihinde itirazın kesin olarak reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, elkoyma tedbirinin usul ve yasaya uygun olduğu belirtilmiştir.

17. Nihai karar 14/11/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 30/11/2016 tarihinde başvuruda bulunmuştur.

19. Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 21/11/2016 tarihli ve 2016/6195 D. İş sayılı kararı ile ekteki listede isimleri bulunan şüphelilerin mal varlıkları üzerindeki elkoyma tedbirleri kaldırılmıştır. Söz konusu listede başvuru da bulunmaktadır.

20. Hâkimlik, Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 21/11/2016 tarihli kararına istinaden 23/11/2016 tarihli ve 2016/4257 D. İş sayılı kararı ile başvuru hakkında 28/7/2016 tarihinde verilen tedbir ve elkoyma kararını kaldırmıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 23/6/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

22. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılayacak geliri olmadığını beyan ederek adli yardım talebinde bulunmuştur.

23. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

24. Başvurucu; 668 sayılı KHK ile 5271 sayılı Kanun'un 128. maddesindeki güvencelerin ortadan kaldırıldığını, yetkili ve görevli olmayan mahkemenin elkoyma kararı verdiğini ve kanuna aykırı olarak keyfi bir şekilde tedbirin uygulandığını vurgulamıştır. Başvurucu; suçtan elde edilmediği araştırılmadan tüm mal varlığı hakkında elkoyma kararı verildiğini ve kararda mal varlığının suçtan elde edildiğine dair herhangi bir gerekçe belirtilmediğini, ayrıca tedbire karşı yapılan itirazın da gerekçesiz olarak reddedildiğini iddia etmiştir. Elkoyma tedbiri ve lojmandan çıkarılması nedenleriyle adına başvurduğu çocuklarının tek geçim kaynağının elinden alındığını belirten başvuru insanlık dışı muameleye tabi tutulduğunu ifade etmiştir.

25. Başvurucu sonuç olarak bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma, mülkiyet, adil yargılanma, yaşam, eğitim ve konut dokunulmazlığı hakları ile eşitlik ilkesinin ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Bakanlık görüşünde, başvuru hakkındaki ceza yargılamasının devam ettiği belirtilmiştir. Bakanlık, elkoyma kararının şartları oluşmadığı iddiasının 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi uyarınca tazminat davasında ileri sürülebileceğinden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun kabul edilemez bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Bakanlık son olarak FETÖ/PDY ile bağlantılı bulunduğu şüphesiyle yürütülen

soruşturma kapsamında mal kaçırma şüphesi nedeniyle 5271 sayılı Kanun'un 128. maddesine uygun olarak verilen kararda herhangi bir keyfilik ya da takdir hatası bulunmadığı, dolayısıyla müdahalenin kanuni, meşru ve orantılı olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

2. Değerlendirme

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu; adil yargılanma, yaşam, eğitim ve konut dokunulmazlığı hakları ile eşitlik ilkesinin ve kötü muamele yasağının da ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Ancak başvurunun mal varlığı hakkında elkoyma tedbirinin uygulanmasına ilişkin şikâyeti esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiğinden başvurunun söz konusu ihlal iddialarının mülkiyet hakkı bağlamında incelenmesi uygun görülmüştür.

28. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

29. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 4/7/2013 tarihli ve E.2013/8830, K.2013/18335 sayılı; 23/9/2013 tarihli ve E.2013/14435, K.2013/21106 sayılı; 14/12/2015 tarihli ve E.2014/19906, K.2015/19237 sayılı ilamlarından da anlaşıldığı üzere 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde düzenlenen yol bir yandan başvurunun maruz kaldığı elkoyma işleminin hukuka aykırılığının tespitini, diğer yandan da uğradığı zararın tazmini imkânını sağlamaktadır. Bu nedenle 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi ile öngörülen hukuk yolu başvurunun şikâyetleri açısından erişilebilir ve elverişli bir çözüm olanağı ve makul ölçüde bir başarı imkânı sunmaktadır (*Mehmet Ali Aslan*, B. No: 2013/2429, 30/3/2016, § 28).

30. Somut olayda, başvuru hakkında FETÖ/PDY üyeliği suçlamasıyla yürütülen ceza soruşturması kapsamında başvurunun taşınır ve taşınmaz mal varlığına tedbir konulmuş ve söz konusu tedbir işlemi 21/11/2016 tarihinde kaldırılmıştır. Bu doğrultuda başvurunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarını 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi ile öngörülen hukuk yolunda ileri sürmeden bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

31. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2016/54582

Karar Tarihi : 23/6/2020

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyete neden olacağından başvuruçunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ